

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 41.884.097
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії	Сергій Висоцький
	(власне ім'я, прізвище здобувача (ки))
1982 року народження, громадянин	України
	(назва держави, громадянином якої є здобувач (ка))
освіта вища: закінчив у 2005 році	Одеську національну юридичну академію
	(найменування закладу вищої освіти)
за спеціальністю (спеціальностями)	«Правознавство»
	(за дипломом)
працює адвокатом	Індивідуальна адвокатська діяльність, № 6829/10 м. Київ
	(посада) (місце основної роботи, підпорядкування, місто)
виконав акредитовану освітньо-наукову програму	Право
Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом	Одеського державного
	(повне найменування закладу)
університету внутрішніх справ від «31» жовтня 2025 року № 539, у складі:	
(вищої освіти (наукової установи), підпорядкування (у родовому відмінку), місто)	
Голови разової спеціалізованої вченої ради -	Андрій Бабенко доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін Інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ
Рецензентів -	Дмитро Лісніченко кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Одеського державного університету внутрішніх справ
	Наталія Домброван кандидат юридичних наук, доцент, начальник відділу організації наукової діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ.
Офіційних опонентів -	Михайло Пузирьов доктор юридичних наук, старший дослідник, начальник кафедри правових дисциплін навчально-наукового інституту роботи з персоналом Національної академії Національної гвардії України
	Аліна Гавловська кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри національного, міжнародного права та правоохоронної діяльності Херсонського державного університету
	(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

на засіданні «19» грудня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня
доктора філософії з галузі знань

08 Право

(галузь знань)

Сергію Висоцькому

(власне ім'я, прізвище здобувача (ки) у давальному відмінку)

на підставі публічного захисту дисертації «Кримінально-правова та
кримінологічна характеристика самовільного залишення військової частини або
місця служби в умовах воєнного стану в Україні»

(назва дисертації)

за спеціальністю (спеціальностями)

081 Право

(код і найменування спеціальності (спеціальностей) відповідно до Переліку
галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка
здобувачів вищої освіти)

Дисертацію виконано в Одеському державному університеті внутрішніх справ

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник Олег Шкута доктор юридичних наук, професор, професор
кафедри кримінально-правових дисциплін інституту права
та безпеки Одеського державного університету внутрішніх
справ.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що
містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем
досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення
для галузі знань 08 Право.

Здобувач має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у
наукових фахових виданнях України, 4 тези доповідей на науково-практичних
конференціях.

1. Висоцький С.О. Історія становлення та розвитку кримінально-правового
забезпечення запобігання самовільному залишенню військової частини або місця
служби на території сучасних українських земель до XX століття. *Право і
суспільство*. 2024. № 4. С. 809-814.

2. Висоцький С.О. Кримінально-правова характеристика суб'єкта
самовільного залишення військової частини або місця служби в умовах воєнного
стану в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 6. С. 370-372.

3. Висоцький С.О. Кримінально-правова характеристика суб'єктивної
сторони самовільного залишення військової частини або місця служби в умовах
воєнного стану в Україні. *Право і суспільство*. 2025. № 3. Том 2. С. 550-555.

4. Висоцький С.О. Детермінанти самовільного залишення військової
частини або місця служби в умовах воєнного стану в Україні. *Правові новели*.
2025. № 26. С. 343-349.

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Михайло Пузирьов доктор юридичних наук, старший дослідник.

Позитивно в цілому оцінюючи зміст рукопису дисертації, слід звернути увагу на наявність у ньому низки дискусійних питань, зокрема:

1. Дисертант визначає предмет дослідження як «кримінально-правова та кримінологічна характеристика самовільного залишення військової частини або місця служби в умовах воєнного стану в Україні». Відповідною є і тема його наукової роботи. Водночас, на думку офіційного опонента, і це підтверджено в самій роботі, кримінально-правова характеристика та кримінологічна характеристика – це дві різні, самостійні характеристики, тому і при формулюванні предмета дослідження варто було б виходити з позиції не однини, а множини відповідного явища.

2. У роботі автором запропоновано проект Стратегії запобігання самовільному залишенню військової частини або місця служби в умовах воєнного стану із таким змістовим наповненням:

Розділ 1. Аналіз поточного стану справ, тенденції та обґрунтування щодо необхідності розв'язання виявлених проблем.

Розділ 2. Опис проблем, які обумовили прийняття Стратегії.

Розділ 3. Нормативно-правові акти, що діють у відповідній сфері.

Розділ 4. Мета Стратегії, її строки і напрями реалізації

Розділ 5. Порядок реалізації та оцінка виконання Стратегії.

Розділ 6. Очікувані результати реалізації Стратегії.

Розділ 7. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії.

Така правотворча ініціатива дисертанта оцінюється офіційним опонентом позитивно. Водночас доцільно було б передбачити самостійний розділ, присвячений або суб'єктам, або інституційному забезпеченню реалізації запропонованої Стратегії.

3. У дисертації автор доходить такого наукового результату: «Проведене дослідження дало можливість виділити основні криміногенні фактори, які сприяють вчиненню самовільного залишення військової частини або місця служби в умовах воєнного стану, а саме: наявність попереднього досвіду вчинення кримінальних правопорушень або аморальних вчинків; недостатня соціалізація особи та деформовані ціннісні орієнтації; низький рівень правової свідомості; психічні відхилення патологічного характеру, що здатні мати криміногенний вплив (зокрема, окремі психічні аномалії); виховання в соціально несприятливому середовищі, що включає неповні сім'ї, або аморальну чи протиправну поведінку родичів чи батьків; ускладнені життєві обставини, серед яких незадовільні побутові та матеріальні умови, тощо».

Разом із тим, дослідження проведено «в умовах воєнного стану в Україні», що прямо вказано в його темі і предметі. Зважаючи на це, під час публічного захисту дисертації потребує додаткового (поглибленого, зважаючи на воєнні та військові чинники) пояснення наведений вище перелік криміногенних факторів,

які сприяють вчиненню самовільного залишення військової частини або місця служби.

4. Серед завдань дослідження автор виділяє «розкрити засоби запобігання самовільному залишенню військової частини або місця служби в умовах воєнного стану в Україні». Такі заходи розглядаються у єдності загальносоціального, спеціально-кримінологічного та індивідуально-профілактичного запобігання. Схвально оцінюючи такий підхід, вважаємо, що у загальних висновках до дисертації групу індивідуально-профілактичних заходів запобігання досліджуваному військовому кримінальному правопорушенню варто було б розкрити в більшій мірі, ніж лише надання визначення зазначеному поняттю.

Наведені зауваження носять дискусійний характер, відображають власну наукову позицію офіційного опонента і можуть слугувати підставою для наукової дискусії під час публічного захисту дисертації. Зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку наукової праці здобувача.

Аліна Гавловська кандидат юридичних наук, доцент.

Надаючи загалом позитивну оцінку дисертаційному дослідженню, вважаємо за доцільне висловити низку зауважень рекомендаційного характеру, які не применшують його наукової та практичної значущості, але водночас можуть бути враховані для подальшого поглиблення тематики й удосконалення наукових положень роботи:

1. У дисертації автором ґрунтовно розкрито генезу кримінально-правового регулювання самовільного залишення військової частини або місця служби, однак певною мірою бракує порівняльно-правового аналізу сучасних підходів до регламентації відповідних правопорушень у законодавстві держав-членів НАТО чи країн, що мають значний бойовий досвід. Такий аналіз дозволив би розширити теоретичну базу, виокремити ефективні моделі забезпечення військової дисципліни та оцінити можливість імплементації окремих зарубіжних положень у національне право.

2. Хоча автор у роботі детально охарактеризував об'єктивні та суб'єктивні ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України, однак недостатньо висвітлено проблематику доказування прямого умислу військовослужбовця в ході вчинення самовільного залишення частини або місця служби в умовах бойових дій, зокрема коли його поведінка може бути обумовлена критичним психологічним станом, дезорієнтацією або наслідками бойового стресу. Доцільним було б навести більш розгорнутий аналіз типових труднощів досудового розслідування зауважених аспектів, що дозволило б краще окреслити практичні виклики та запропонувати рекомендації щодо їх подолання.

3. Значна увага у роботі зосереджена на аналізі статистичних даних, однак їх інтерпретація могла б бути більш глибокою у частині виявлення закономірностей латентності СЗЧ. Зокрема, у дисертації бракує комплексного аналізу причин неповної фіксації таких правопорушень, а також механізмів, які могли б зменшити рівень латентності, що особливо актуально з огляду на закритість військових формувань та обмежений доступ цивільних органів контролю до відповідної

інформації. Додаткове опрацювання цього аспекту дозволило б підвищити практичну значущість дослідження.

4. Автор успішно сформував кримінологічний портрет військовослужбовця, схильного до вчинення СЗЧ, однак модель портретування має переважно узагальнений характер. Доцільним було б доповнити її більш деталізованими характеристиками різних груп військовослужбовців, зокрема тих, що виконують завдання безпосередньо на лінії бойового зіткнення чи проходять службу у тилових підрозділах. Така диференціація підвищила б точність кримінологічної моделі самовільного залишення військової частини або місця служби та сприяла б оптимізації профілактичних заходів щодо їх запобігання.

5. У дисертації запропоновано проект Стратегії запобігання СЗЧ, проте окремі її елементи подані загально й не містять достатньої конкретизації, зокрема, щодо алгоритму реалізації на рівні військових частин та командирів. Зокрема, не до кінця розкрито механізми внутрішньої комунікації у військових підрозділах, раннього виявлення ознак девіантної поведінки військовослужбовців чи системи психологічного супроводу, які є критичними в умовах воєнного стану. Надання більш детальних практичних кроків щодо імплементації Стратегії могло б значно посилити практичну цінність роботи та забезпечити її прикладну орієнтацію для органів військового управління.

Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер.

Дмитро Лісніченко, кандидат юридичних наук, доцент.

Віддаючи належне кропіткій та якісній роботі дисертанта, високо оцінюючи рівень дослідження, його актуальність та новітність підходів до дослідження обраної проблематики, варто звернути увагу на окремі недоліки, а також положення та висновки, які мають дискусійний характер чи вимагають додаткового обґрунтування під час захисту.

1. У ході аналізу дисертаційної роботи виявлено певні структурно-змістові диспропорції між кількістю поставлених завдань, сформульованими положеннями наукової новизни та висновками до дослідження. Зокрема, дисертантом визначено дев'ять дослідницьких завдань, тоді як обсяг заявленої наукової новизни охоплює двадцять сім пунктів. З урахуванням загальноприйнятих вимог до логічної структури наукової праці, кожне завдання має бути спрямоване на досягнення конкретного наукового результату, який, у свою чергу, знаходить відображення у відповідному пункті наукової новизни. Вказані розбіжності дещо ускладнюють сприйняття логіко-структурної побудови дослідження та послідовності реалізації його наукових цілей.

2. Попри те, що запропоновані здобувачем авторські дефініції понять «військова частина» та «місце служби» вирізняються внутрішньою логічністю та структурною цілісністю, вони потребують глибшого концептуального обґрунтування, тобто чим саме вони кардинально відрізняються від існуючих тлумачень і яку практичну проблему вирішує саме така редакція дефініцій при кваліфікації злочинів.

3. Варто відзначити, що архітектоніка запропонованої Стратегії запобігання самовільному залишенню військової частини або місця служби в умовах воєнного стану в Україні має здебільшого декларативний характер, що звужує її прикладний потенціал. Дисертанту доцільно було б змістити фокус з констатації необхідності загальних змін (у сферах соцзахисту та законодавства) на розробку дієвого нормативно-прикладного інструментарію. Робота виграла б від наповнення Стратегії деталізованими процедурними механізмами, наприклад, проєктами конкретних новел до Дисциплінарного статуту.

Наталія Домброван, кандидат юридичних наук, доцент.

Позитивно в цілому оцінюючи зміст рукопису дисертації, слід звернути увагу на наявність у ньому низки дискусійних питань, нечіткості і недостатню аргументованість окремих положень, міркувань та висновків автора, зокрема:

1. За результатами проведеного дослідження дисертантом встановлено, що посилення кримінальної відповідальності за СЗЧ, навіть до найсуворішої міри покарання за його вчинення в умовах воєнного стану, кардинально не впливає на зменшення його реєстраційних показників, адже людський фактор до самозбереження переважає над будь-яким покаранням у зв'язку з чим постає логічне питання, які найдієвіші заходи запобігання СЗЧ в умовах воєнного стану в Україні автор може запропонувати кримінологічній науці та практиці її застосування сьогодні.

2. У дисертаційній роботі здобувачем проведено аналіз законодавчих змін, внесених Законом України № 3902ІХ «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законів України щодо вдосконалення кримінальної відповідальності за злочини проти встановленого порядку несення або проходження військової служби під час дії воєнного стану» від 20.08.2024 р., у зв'язку з чим при захисті хотілося б почути позицію дисертанта наскільки зазначені вище законодавчі зміни вплинуть на динаміку вчинення СЗЧ в умовах воєнного стану в Україні.

3. На підставі проведеного аналізу статистичних даних та судової практики автором дослідження підтверджено факти неналежної роботи командирів (начальників) військових частин щодо видання наказів про визнання військовослужбовців такими, що самовільно залишили військову частину, у зв'язку з чим постає питання, яким чином зазначене вище впливає на вчинення військовослужбовцями СЗЧ в умовах воєнного стану в Україні.

4. З аналізу дисертації важко з'ясувати та потребує додаткового уточнення під час публічного захисту які саме основні детермінанти вчинення військовослужбовцями ЗСУ та інших військових формувань, які створені відповідно до законодавства СЗЧ в умовах воєнного стану в Україні.

Андрій Бабенко, доктор юридичних наук, професор – без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» — членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада
ДФ 41.884.097 присуджує

Сергію Висоцькому

(власне ім'я, прізвище, здобувача (ки) у давальному відмінку)

ступінь/ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право
(галузь знань)

за спеціальністю (спеціальностями) 081 Право

(код і найменування спеціальності (спеціальностей) .

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється
підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

(підпис)

Андрій БАБЕНКО

(власне ім'я та прізвище)

